

Izjava visokog predstavnika, Paddy Ashdowna na današnjoj konferenciji za medije

[COM EUFOR Press Statement](#)

[U.S. Press Statement](#)

Hvala što ste došli.

Ovo je konferencija za novinare za koju sam se nadao da je neću morati sazvati.

Jer danas smo ovdje, kao što smo bili i poslije istambulskog samita u lipnju, da konstatiramo činjenicu da je NATO još jednom rekao "NE" prilikama ove zemlje da uđe u članstvo u Partnerstvu za mir zbog upornog odbijanja da surađuje s Hagom.

Kažem da sam se nadao da neću morati biti ovdje zato što, usprkos tri mjeseca potrošena na blagdane i izbore, zaista smatram da, u posljednje vrijeme, na nekim visokim položajima, postoje dokazi da je došlo do promjene stava – da neki u RS konačno počinju ovom pitanju pridavati ozbiljnu pažnju koju ono zaslužuje. Bolje ikad nego nikad.

Nakon istambulskog samita u lipnju, došlo je do nekih pozitivnih događanja.

Objavljivanje izvještaja o Srebrenici – i isprika tijelâ RS koja je uslijedila – počeli su mijenjati stav javnosti u Republici Srpskoj.

Također smo bili svjedoci nedavnog uhićenja osam osoba optuženih za ratne zločine u BiH sukladno procedurama iz tzv. Pravila puta haškog suda. Uhićenje ovih osoba, i njihovo prebacivanje u Kantonalni sud u Sarajevu, tijelima vlasti

Republike Srpske nije bilo lako izvesti, a nekim ljudima u RS prihvatiti. To je mali korak – ali je korak u pravom smjeru. I za taj korak oni zaslužuju pohvale.

Također smo bili svjedoci pojačanih aktivnosti tijela vlasti RS u svezi s pronalaženjem i uhićenjem haških optuženika. To je također dobrodošlo, i to sam uzeo u obzir kada sam odlučivao o mjerama koje danas objavljujem.

No ništa od toga do sada nije promijenilo činjenicu da Republika Srpska za devet godina nije uhitila nijednu osobu koju je haški sud optužio za ratne zločine. Špekulira se o tome da bi se ovo uskoro moglo promijeniti: no, to ćemo još vidjeti. Nadajmo se da će tako i biti. Ali za sada je situacija takva. Stvari stoje tako i nikako drugačije.

To je ta nepobitna činjenica koja stoji između ove zemlje i njezine europske budućnosti. Sumorna nepobitna činjenica zbog koje RS – kao što je istakla Vlada SAD, bitno krši odredbe Daytonskog sporazuma, i u svezi s kojom, još jednom, nemam druge mogućnosti nego reagirati.

Uz to, i Carla Del Ponte, i Upravni odbor Vijeća za provedbu mira, i NATO, naglasili su da postoje opstrukcije pojedinaca i sustavne slabosti u sigurnosnim i strukturama za provedbu zakona Republike Srpske.

Suočen s tim, nemam druge mogućnosti nego reagirati.

Osobito zato što, sa svakim tjednom koji prođe, na svjetlo dana izlazi sve više uznemiravajućih primjera takvih opstrukcija pojedinaca i sustavnih problema.

Prije dva tjedna, otkriveno je da se u osobnom dosjeu Ratka Mladića navodi da je on bio pripadnik VRS sve do 2002. godine, kada je otpušten po naredbi tadašnjeg predsjednika RS, Mirka Šarovića. Vlasti RS su devet godina tvrdile da tragaju za Mladićem. Pa ipak tijekom sedam od tih devet godina, oni su ustvari bili njegov poslodavac.

Onda su pouzdani izvori otkrili da je VRS, još ovoga ljeta, ustvari skrivala i štitila Mladića, u izoliranom vojnom skloništu u blizini Han Pijeska. I dok su tijelâ u Banjoj Luci govorila svakome tko je htio slušati o svojim naporima u uhićenju ratnih zločinaca, pripadnici njihove vlastite vojske su sjedili u njihovoj vlastitoj vojnoj bazi, i slavili Dan VRS s Ratkom Mladićem.

Onda je uslijedio slučaj Gojka Jankovića, haškog optuženika kojeg je policija RS pokušala uhititi u Foči u subotu, 30. listopada ove godine. Ili smo mi tako mislili. Naknadno se pokazalo da su Jankovića upozorili viši dužnosnici MUP-a RS. Zato se on osjetio dovoljno opušteno da se pojavi u Foči dan prije racije i ponovo dan poslije racije, kada je prisustvovao jednome pokopu sa svojom suprugom i sinom.

Svaki od ovih događaja sam po sebi predstavlja šokantan primjer institucionalnog sudjelovanja RS u nastojanjima haških bjegunaca da izbjegnu pravdu.

U nekim dijelovima Republike Srpske možda dolazi do promjene stava, ali tu promjenu ometaju opstrukcija pojedinaca i sistavne slabosti na drugim mjestima.

Karadžić, drugi haški optuženici i svi oni u RS koji im u posljednjih devet godina pomažu da izbjegnu pravdu, računali su s tim da će pritisak slabiti kako vrijeme prolazi. Pročitao sam pisma Karadžića upućena njegovim suradnicima, u kojima se upravo o tome govori.

Međutim, mi smo danas ovdje da istaknemo, kao što smo to uradili i u lipnju mjesecu, u kojoj su mjeri pogriješili oni koji su mislili da će do toga doći.

Što duže bude trajala nesuradnja RS s Haškim sudom, to će duže građani BiH čekati da počnu uživati u prosperitetu i sigurnosti koje će im donijeti pridruživanje EU i NATO.

Što duže vlasti RS ne surađuju s Hagom, više će ugrožavati ne

samo svoju karijeru nego i imovinu i nadležnosti same RS.

Dakle, ono što najavljujem danas nije događaj, nego proces – taj proces trebate promatrati u cjelini – ne samo na osnovu mjera koje ću izložiti za nekoliko trenutaka, već i na temelju onoga što će uslijediti u tjednima koji slijede.

To je proces koji je osmišljen tako da riješi sistavne slabosti sigurnosnih institucija RS. Odvijat će se tijekom sljedeća četiri mjeseca.

Preporučit ću NATO-u da u travnju ponovo razmotre ovo pitanje.

Ukoliko do tada BiH po treći put dobije odbijenicu, preporučit ću načelo 'tri puta precrtan – ispadaš'- ili drugim riječima, preporučit ću NATO-o da više **ne** razmatra prijam BiH sve dok ne budu ispunjeni svi uvjeti koji se odnose na suradnju s Haškim sudom.

Međutim, ako se to dogodi – ako RS, a zbog nje i BiH, i treći put ne uspije, – onda moram jasno staviti do znanja da neću oklijevati da poduzmem mjere koje će direktno i snažno uticati na imovinu i institucije RS. A mogu vam već sada reći – nijedna opcija nije trenutno isključena ukoliko dođe do toga.

Što se tiče današnjeg dana, mjere koje najavljujem namijenjene su da onima za koje se čini da postaju ozbiljniji u pitanju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine osiguraju vrijeme i sredstva i prostor da uspiju, djelimično uklanjanjem opstrukcionista koji rade protiv njih i dijelom rješavanjem sustavnih problema s kojima se trenutno susreću.

Dakle mjere su sljedeće. Podijeljene su u dvije kategorije i ukupno ih je devet. Prva grupa je usmjerena protiv pojedinaca a druga protiv sustavnih slabosti u RS.

1. U okviru prve kategorije uslijedit će nekoliko smjena koje su usmjerene protiv onih za koje imam dobre razloge da vjerujem da su pomagali osumnjičenima za ratne zločine i

njihovim mrežama, odnosno koji u obavljanju svojih dužnosti nisu poduzeli aktivne korake u cilju hvatanja osumnjičenih za ratne zločine.

To su:

1. **Milorad Marić** načelnik Centra javne sigurnosti Zvornik
2. **Milomir Mališ** zapovjednik Stanice javne sigurnosti Foča
3. **Zoran Ostojić** zamjenik zapovjednika Stanice javne sigurnosti Foča
4. **Predrag Jovičić** službenik u Centru javne sigurnosti Pale
5. **Mrkša Skočajić** načelnik Centra javne sigurnosti Trebinje
6. **Petko Pavlović** zapovjednik jedinice Državne granične službe Zvornik
7. **Nade Radović** predsjednik Općinskog odbora SDS- Foča, član Glavnog odbora SDS-a, izaslanik u Domu naroda BiH
8. **Milorad Bilbija** zamjenik načelnika operativne uprave Obavještajno sigurnosne agencije, Centrala Banja Luka
9. **Čedomir Popović** voditelj Odjeljenja boračko-invalidske zaštite, Bileća u Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite RS

2. Također sam, po istoj osnovi, poduzeo mjere na blokiranju bankovnih računa sljedećih osoba:

Miroslav Bralo

Ljubiša Beara

Vlastimir Đorđević

Sreten Lukić

Vladimir Lazarević

Goran Hadžić

Također ću od premijera Mikerevića tražiti da osnuje skupinu, pod nadzorom Policijske misije EU, koja će analizirati dokumentaciju koju je prikupilo Povjerenstvo za Srebrenicu, i identificirati sve dužnosnike, s naglaskom na onima koji su još uposleni u tijelima vlasti RS, čija imena se spominju u povjerljivim aneksima. Očekujem da se to završi, te podnese izvještaj tužitelju BiH i meni do kraja veljače. Ja ću tada odlučiti koje korake treba poduzeti kako bi integritet institucija RS i BiH bio zaštićen. Moje pismo premijeru Mikereviću će vam biti dostupno nakon ove konferencije za novinare.

Sve ove mjere su takve da se njima iz institucija RS – a pogotovo iz sigurnosnih struktura RS – uklanjaju oni koji koji snose pojedinačnu odgovornost za nesuradnju RS s Haškim sudom.

Druga kategorija mjera se bavi sustavnim slabostima u RS.

Ako se prve mjere tiču zločina i kazne, ove mjere se tiču problema i rješenja. Ova rješenja, koja se u većini slučajeva predviđaju za naredne godine, su prijeko potrebna – da naglasim, sama po sebi, a u svakom slučaju su i zahtjev koji BiH mora ispuniti ukoliko se želi pridružiti Europskoj uniji i NATO-u.

Prva se tiče sustavnih problema u VRS.

Već sam ranije spomenuo Han Pijesak. On je samo jedan simptom nedostatka kontrole države nad oružanim snagama. EUFOR je danas počeo proces stavljanja izvan uporabe ovih i drugih sličnih objekata. Zapovjednik EUFOR-a će uskoro iznijeti pojedinosti o ovim operacijama.

Što se mene tiče, tražit ću da se vlasništvo nad ovim vojnim lokacijama, tamo gdje treba, prenese na državu BiH.

Danas sam i ministru obrane BiH uputio pismo o pomoći koju su

neki u VRS pružali bjeguncima koji su na slobodi. Do sada su zapovjedništvo i kontrola nad svim snagama u BiH trebale biti na državnoj razini. Incident u Han Pijesku jasno pokazuje da to nije slučaj sa RS. Stoga sam zatražio od ministra Radovanovića da utvrdi slabosti, istakne pojedinačne propuste i predloži mjere za jačanje državne kontrole i spriječi da se ovo ponovi. On će mi do 14. veljače podnijeti izvještaj o tome. Pismo gospodinu Radovanoviću možete dobiti nakon ove konferencije za novinare.

No, ovo su samo kratkoročne mjere. Stoga ću sada od vlasti BiH zatražiti da bez odugovlačenja krenu u sljedeću fazu reforme obrane, što će zahtijevati prijenos funkcija koje sada obavljaju entitetska ministarstva obrane na Ministarstvo obrane BiH. Ovo se u svakom slučaju trebalo dogoditi u sljedeće tri godine. Sada će se to dogoditi tijekom 2005. godine. Ovaj proces će nadgledati Povjerenstvo za reforme u području obrane, čiji će prvi zadatak biti priprema potrebnih zakona koje će razmatrati Parlament BiH i entitetski parlamenti. Očekujemo da se ti zakoni usvoje do 1. srpnja i provedu do jeseni 2005.

To će značiti da će do kraja sljedeće godine oba entitetska ministarstva obrane prestati postojati, a njihove funkcije će vršiti država.

Ali sustavni problemi koji su optuženima omogućili da izbjegnu pravdi nisu ograničeni samo na vojsku. Oni se odnose i na policiju. Sada imamo rješenje – rješenje koje je pripremilo Povjerenstvo za reformu policije kao odgovor na poziv NATO-a za sustavne promjene u području provođenja zakona. Vidio sam sažetak prijedloga Povjerenstva. Njime se preporučuje jedinstven policijski sustav, gdje će odgovornost za provođenje zakona biti na državnoj razini, a policijske regije napravljene na temelju onoga šta je najbolje za hvatanje kriminalaca. Ovo su načela na kojima se mora organizirati restrukturiranje policije, kako je Europska komisija naglašavala nekoliko puta. Poznato vam je da je

restrukturiranje policije jedan od 16 preuvjeta iz Studije izvedivosti Europske komisije. Europska komisija je bila jasna u stavu da se mora ostvariti značajan progres sukladno ovim načelima ukoliko se BiH želi dalje kretati naprijed unutar procesa stabilizacije i pridruživanja. Prema tome, oni koji ovome stoje na putu, stoje na putu europske budućnosti ove zemlje. Očekujem da se ove reforme usvoje početkom sljedeće godine.

Dalje, danas sam donio Odluke o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku BiH i kaznenih zakona oba entiteta u kojima su sada izbrisane odredbe na temelju kojih veliki dio rodbine haških optuženika nije bio obvezan pružiti pomoć policiji u provođenju istrage ili pružiti dokaze u suđenjima za počinjene ratne zločine. Ova odredba se s pravom treba odnositi na supružnike, roditelje i djecu. Međutim ona se ne bi trebala odnositi, kao što je to do sada bio slučaj, na dalje srodnike.

Konačno, uvest ću nove zahtjeve za javna strateška poduzeća u Republici Srpskoj. Niz revizija, uključujući i najnoviju reviziju u Srpskim šumama, pokazale su potpuni nedostatak transparentnosti i pravilne procedure, što otvara vrata kriminalu, korupciji i financiranju mreža ratnih zločinaca na širokoj osnovi. Samo u posljednjih nekoliko mjeseci započete su 24 kaznene istrage i kaznena postupka u svezi sa Srpskim šumama, a možda će ih biti još.

Rješavanje ovog problema zahtijeva ne samo kaznene postupke protiv pojedinaca, nego i sustavne promjene.

Stoga sam donio i izmjene i dopune Zakona o reviziji RS kojima se od svih strateških poduzeća u RS traži da izvrše, plate i objave rezultate godišnje revizije koju će provesti glavni revizor RS. Već smo odredili prvih šest poduzeća u kojima će se provesti revizija.

Ovo je bila duga izjava, s dugom listom mjera. Nadam se, kao

što sam rekao na početku, da će ovo biti posljednja konferencija za novinare na kojoj ću najaviti mjere koje sam poduzeo da bih rješavao problem neuspjeha tijela vlasti Republike Srpske da, tijekom devet dugih godina, ispune svoje obaveze vezane za ostvarivanje potpune suradnje sa Sudom u Hagu.

Nadam se da ću sljedeće godine, kada se obilježava deseta godišnjica od potpisivanja Daytonskog sporazuma i, ne zaboravimo, deset godina od masakra u Srebrenici, moći sve vas pozvati da pozdravimo činjenicu da se optuženi za ratne zločine više ne skrivaju, nego šalju u Hag.

Kažem da se nadam da ću to moći uraditi. Međutim, ne bih želio da bilo tko od vas ima bilo kakvih sumnji u pogledu načina na koji ću reagirati ukoliko se to ne ostvari.

Ovo je početak procesa. Ukoliko ovo ne bude ostvareno, ovaj proces će prouzročiti posljedice po nadležnosti i imovinu Republike Srpske.

Generale Leakey